

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ШЕПТИЦЬКА ТА ШЕПТИЦЬКИЙ ПРОТИ
УКРАЇНИ»
(CASE OF SHEPTITSKAYA AND SHEPTITSKIY v. UKRAINE)**

(Заява № 23747/05)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

3 березня 2011 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Шептицька та Шептицький проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Боштьян М. Зупанчіч (*Bostjan M. Zupancic*), Голова,
Ганна Юдківська (*Ganna Yudkivska*),
Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nussberger*), судді,
та Стівен Філліпс (*Stephen Phillips*), заступник Секретаря секції,
після обговорення за зачиненими дверима 8 лютого 2011 року постановляє таке рішення, яке було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа була розпочата за заявою (№ 23747/05), яку 31 травня 2005 року подали до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадяни України пані Наталія Анатоліївна Шептицька (далі — заявниця) та пан Богдан Володимирович Шептицький (далі — заявник).

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Ю. Зайцев з Міністерства юстиції.

3. 24 листопада 2009 року Голова п'ятої секції вирішив повідомити про заяву Уряд. Відповідно до Протоколу № 14 заяву було передано на розгляд комітету у складі трьох суддів.

ФАКТИ**ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

4. Заявники народилися у 1971 та 1997 роках відповідно та проживають у м. Херсоні.

5. 8 листопада 2000 року пан Ш., колишній чоловік заявниці, звернувся до Комсомольського районного суду м. Херсона (далі — Комсомольський суд) із позовом до заявниці, оспоруючи її право на користування квартирою.

6. 13 листопада 2000 року Комсомольський суд, провівши засідання у справі за відсутності заявниці, задовольнив позов Ш. та встановив, що заявниця втратила право користування квартирою, яка є предметом спору. Рішення набрало законної сили.

7. 30 листопада 2000 року заявниця подала до Комсомольського суду позов до пана Ш. та до Виконавчого комітету Херсонської міської ради, оскаржуючи право пана Ш. на користування квартирою, яка була

предметом спору. У подальшому це провадження було об'єднане з провадженням, ініційованим паном Ш. щодо заявниці.

8. У невизначену дату прокурор вніс до Президії Херсонського обласного суду протест, вимагаючи скасування рішення від 13 листопада 2000 року, стверджуючи, що справа розглядалася за відсутності заявниці, якій не було повідомлено про дату та час судового засідання.

9. 26 квітня 2001 року Президія Херсонського обласного суду задовольнила протест, скасувала рішення від 13 листопада 2000 року та направила справу на новий розгляд.

10. На засіданнях 22 березня 2001 року, 28 лютого 2002 року та 1 квітня 2004 року заявниця, діючи також від імені заявника, її неповнолітнього сина, подала додатковий позов до пана Ш. та низки фізичних осіб щодо відшкодування шкоди, заснований на тих же обставинах. Вона також вимагала визнання недійсними договорів, за якими квартира, яка була предметом спору, передавалася цим особам.

11. 16 жовтня 2001 року Комсомольський суд повністю задовольнив позови заявниці. Він встановив, що пан Ш. втратив право на користування квартирою, яка була предметом спору, та визнав право заявниці на користування нею. Він зобов'язав Виконавчий комітет Херсонської міської ради укласти із заявниками договір по найму житла.

12. 5 лютого 2003 року апеляційний суд м. Херсона за апеляційною скаргою пана Ш., яку той мав подавати кілька разів через недотримання ним процесуальних вимог, скасував рішення від 16 жовтня 2001 року та направив справу на новий розгляд.

13. 20 липня 2004 року Комсомольський суд відмовив у задоволенні позовів заявників. Він встановив, що у 1997 році заявники добровільно залишили квартиру, яка була предметом спору, та у подальшому проживали в інших місцях. Квартира була приватизована колишнім чоловіком заявниці. Тому заявники втратили своє право на користування квартирою, яка була предметом спору.

14. 12 серпня 2004 року заявники подали апеляційну скаргу на рішення від 20 липня 2004 року.

15. 8 грудня 2004 року апеляційний суд Херсонської області відхилив апеляційну скаргу та залишив без змін рішення від 20 липня 2004 року.

16. 11 лютого 2005 року заявники подали касаційну скаргу та клопотання про поновлення строку на касаційне оскарження. 1 березня 2005 року Комсомольський суд задовольнив клопотання заявників про поновлення строку.

17. 12 травня 2007 року Верховний Суд передав справу на розгляд до апеляційного суду Кіровоградської області.

18. 2 жовтня 2007 року апеляційний суд Кіровоградської області, діючи як суд касаційної інстанції, скасував ухвалу від 8 грудня 2004 року та передав справу на повторний розгляд до апеляційного суду Херсонської області, встановивши, що останній не повідомив заявникам про дату та час проведення своїх засідань.

19. Після нового апеляційного та касаційного розглядів справи, 11 грудня 2007 року та 9 квітня 2008 року відповідно, апеляційний суд Херсонської області та Верховний Суд залишили без змін рішення від 20 липня 2004 року.

20. У ході провадження відбулося сорок одне судове засідання, шість з яких були відкладені через неявку заявниці, а вісімнадцять — через неявку у судові засідання інших сторін провадження.

ПРАВО

I. СКАРГА ЩОДО ТРИВАЛОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ

21. Заявники скаржилися на те, що тривалість провадження не відповідала вимозі «розумного строку», встановленій у пункті 1 статті 6 Конвенції, що у відповідній частині зазначає таке:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

A. Прийнятність

22. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Тому вона повинна бути визнана прийнятною.

B. Суть

23. Заявники скаржилися на те, який тривалість провадження була надмірною.

24. Уряд стверджував, що затримки у розгляді справи були спричинені складністю питання та поведінкою сторін, а саме, неодноразовою неявкою сторін до суду та у зв'язку зі скаргами, які ті подавали до судів вищих інстанцій. Уряд визнав, що були затримки, спричинені перевантаженістю Верховного Суду. Проте, справа була своєчасно та ефективно розглянута у зв'язку із внесенням змін

до Закону України «Про судоустрій України», які дозволяли касаційний розгляд цивільних справ апеляційними судами.

25. Суд зазначає, що період, який має братися до уваги, розпочався 8 листопада 2000 року та закінчився 9 квітня 2008 року. Отже, він тривав сім років та чотири місяці у судах трьох інстанцій, за винятком періоду з 13 до 30 листопада 2000 року, коли жодних проваджень у справі не було (див. ухвалу щодо прийнятності від 16 вересня 2004 року у справі «Маркін проти Росії» (*Markin v. Russia*), заява № 59502/00, та рішення від 6 вересня 2005 року у справі «Павлюлинець проти України» (*Pavlyulynets v. Ukraine*), заява № 70767/01, пп. 41–42).

26. Суд повторює, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватися з огляду на обставини справи та з урахуванням таких критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів, а також ступінь важливості предмета спору для заявника (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [ВП], заява № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

27. Суд відзначає, що справа стосувалася спору щодо права на користування квартирою, який виник, в основному між заявниками та колишнім чоловіком заявниці. Вона також включала в себе визначення прав їхньої неповнолітньої дитини — заявника, і з часом була ускладнена додатковими позовами, поданими заявниками (див. пункт 10 вище). Суд також зазначає, що заявниця певною мірою сприяла збільшенню тривалості провадження, зокрема тим, що не з'явилася у шість судових засідань.

28. Проте Суд вважає, що складність справи та поведінка заявниці самі по собі не можуть виправдати загальну тривалість провадження у сім років та чотири місяці. Він зазначає, що затримки у провадженні були спричинені здебільшого неодноразовими направленнями справи на новий розгляд (див. пункти 9, 12 та 18 вище). Суд також зазначає, що касаційна скарга заявників розглядалася судами два роки та сім місяців без жодного прийнятного виправдання такої затримки (див. пункти 16–17 вище). Він також зазначає, що провадження відкладалися значну кількість разів, тому що відповідач та треті особи не з'являлися до суду і з матеріалів справи не вбачається, щоб національні суди вживали якихось заходів для забезпечення належної поведінки сторін провадження (див. пункт 20 вище). Тому Суд вважає, що основну відповідальність за надмірну тривалість провадження у цій справі несуть органи державної влади.

29. Суд неодноразово встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, що піднімали питання, подібні до тих, що розглядаються у цій справі (див. вищенаведене рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*); рішення від 6 вересня 2005 року у справі «Павлюлинець проти України» (*Pavlyulynets v. Ukraine*), заява № 70767/01, пп. 49–53, та рішення від 26 червня 2008 року

у справі «*Ващенко проти України*» (*Vashchenko v. Ukraine*), заява № 26864/03, п. 50).

30. Вивчивши усі наявні у нього документи, Суд вважає, що Уряд не навів жодних фактів чи аргументів, здатних переконати його дійти іншого висновку у цій справі. Враховуючи свою практику з цього питання, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідає вимозі «розумного строку».

Відповідно було порушення частини 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СКРАГИ

31. Заявники скаржилися на порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу щодо результату та справедливості провадження.

32. З огляду на наявні у нього документи Суд вважає, що скарги заявників не виявляють жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

33. Із цього випливає, що ця частина заяви повинна бути визнана неприйнятною як явно необґрунтована відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

34. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

35. Заявники вимагали 20 000 євро відшкодування матеріальної шкоди та 4000 євро відшкодування моральної шкоди.

36. Уряд заперечив проти цих вимог.

37. Суд не вбачає жодного причинно-наслідкового зв'язку між встановленим порушенням та заявленою матеріальною шкодою, тому він відхиляє цю вимогу. З іншого боку він присуджує заявникам 1200 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові та інші витрати

38. Заявники також вимагали 130 євро компенсації судових та інших витрат, понесених у ході провадження в національних судах та у Суді.

39. Уряд стверджував, що вимоги заявників лише частково підтверджувалися копіями відповідних документів. Він стверджував, що решта вимог не була пов'язана з розглядом справи Судом.

40. Суд зазначає, що заявники надали підтверджуючі документи на суму 77 євро, які вони витратили на листування з Судом та на переклад відповідних документів. Тому він присуджує обом заявникам цю суму компенсації судових та інших витрат.

С. Пеня

41. Суд вважає за належне призначити пеню виходячи з граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу заявників за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо надмірної тривалості провадження прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятними.

2. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

3. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам спільно 1200 (одну тисячу двісті) євро відшкодування моральної шкоди та 77 (сімдесят сім) євро компенсації судових та інших витрат разом з будь-якими податками, що можуть нараховуватися; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на зазначені вище суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

4. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 3 березня 2011 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен ФІЛЛІПС
(*Stephen Phillips*)
Заступник Секретаря

Боштьян М. ЗУПАНЧИЧ
(*Bostjan M. Zupancic*)
Голова